

Jean-Michel Guenassia

**Zaslíbené
země**

Argo



Přeložila Iveta Šimpachová

Jean-Michel
Guenassia

Zaslíbené země

Z francouzského originálu *Les Terres promises*,
vydaného nakladatelstvím Albin Michel v roce 2021,
přeložila Iveta Šimpachová.

Odpovědná redaktorka Ivana Tomková.

Jazyková redakce Michal Zahálka.

Jazykové korektury Ludmila Böhmová.

Přebal s použitím fotografie Jana Reicha,
grafická úprava a sazba Pavel Rút.

Technická redaktorka Saša Švolíková.

Vydalo nakladatelství Argo, Milíčova 13, 130 00 Praha 3,
www.argo.cz, roku 2022 jako svou 4 822. publikaci.

Vytiskla tiskárna Akcent.

Vydání první.

ISBN 978-80-257-3719-4

Naše knihy distribuuje knižní velkoobchod Kosmas

Sklad: Za Halami 877, 252 62 Horoměřice

Tel.: 226 519 383, fax: 226 519 387

E-mail: odbyt@kosmas.cz

www.firma.kosmas.cz

Knihy je možno pohodlně zakoupit v internetovém knihkupectví

www.kosmas.cz

PAŘÍŽ, ČERVENEC 1964

Nenávidím svou matku. Neměl bych to říkat, ale cítím to tak silně, že si nemůžu pomoci. Povaloval jsem se v prázdném bytě a ptal se sám sebe, jak naložím s nekonečným dnem, který jsem měl před sebou, když jsem se náhle dopustil té chyby, že jsem otevřel dveře Franckova pokoje. Už dva roky jsem tam nevkročil. Franck zmizel v březnu 1962 a od té doby o něm nemáme žádné zprávy, nikdo neví, jestli je živý, nebo mrtvý. Okenice jsou zavřené, podlaha plná krabic a dokladů z matčina podniku, čtyři zahradní židle tu čekají kdoví na co, na pracovním stole usedá prach na vratkou hromadu talířů, polévkovou mísu a dvě kávové soupravy, na posteli se vedle kupy povlečení, utěrek a ručníků vrší hora oblečení, kabátů, halenek a svetrů. Matka používá Franckův pokoj jako komoru, kam se všechno vejde, nikdy nic nevyhodí, nic nerozdá, všechno si nechá pro strýčka příhodu. Mohla si říct, že je to nevhodné, že chce synův pokoj zanechat netknutý, kdyby se náhodou brzy vrátil, ale to ji zjevně netrápilo. Všichni rodiče světa se musejí vypořádat s protesty svých dětí, s jejich chutí svrhnout starý svět a vytvořit takový, ve kterém by se žilo lépe. Většinou volí taktiku mrtvého brouka, a jakmile se bouře přežene a rebelská léta pominou, život se zase vrátí do starých kolejí. Tak to dělá každý rodič, ne? Protože jinak by mnoho rodin pohromadě nezůstalo. Jenže moje matka se zatvrdila, synovo komunistické přesvědčení snést nedokázala.

Taková urážka majestátu.

Pustila se s tím třídním nepřitelem do boje, jako by se jí idealistické představy nejstaršího syna osobně dotýkaly. Když se Franck vrátil z Alžírsku, poté co zběhl a musel se ukrývat jako psanec, neměla s ním žádné slitování, přála si dokonce, aby se sám udal na policii, zatímco otec mu neohroženě pomáhal. Matka to těžce nesla a otec za to také tvrdě zaplatil, když ho vyhodila z domu. Vědomě zničila naši rodinu. A já jí nedokážu odpustit, že nás navždy rozdělila.

Připadám si jako v pokoji zemřelého. Kvůli tichu, šeru a všem těm nehybným a zbytečným předmětům. Na knihovničce leží vrstva prachu. Na jedné polici ekonomické knihy v angličtině. O patro výš knihy

psané azbukou; na truc matce se Franck naučil rusky a nakonec tomu jazyku propadl. Stranou leží kniha *Cestující z imperiálu*, číslovaný výtisk na velínovém papíře s nerozřezanými stránkami. Sfoukl jsem z obálky prach, počkal, až se snese k zemi, a pak knihu otevřel. Pod titulem bylo věnování a já okamžitě poznal to nakloněné písmo a ten fialový inkoust: *Všechno nejlepší k narozeninám, lásko. Máš veliké štěstí, že si můžeš přečíst jednu z nejkrásnějších knih na světě. Nemůžeš ji nemít rád. Cécile.*

Pouze jeden arch byl rozřezaný. Možná na to Franck neměl čas. Nebo chuť. Já si tu knihu беру a přečtu si ji. Protože je od Cécile. A protože můj bratr je nejhoupější bytost na světě, většího idiota jistojistě nikdy nepotkám. Jak se mohl vykašlat na Cécile? Jak takovou věc může někdo udělat, nebo na to jen pomyslet? Ten blázen si neuvědomil, jaké má štěstí, že ho miluje ta zářivá, výjimečně inteligentní a citlivá žena, která zbožňuje život, literaturu, rock a film a která by pro něj byla schopná všeho. On se ale vrhl do jiného, zcela nepochopitelného dobrodružství a Cécile zbaběle pustil k vodě. Od té doby uplynuly dva roky a já to pořád nechápu. Kvůli matce jsem přišel o bratra, kvůli bratrovi jsem ztratil Cécile. Kde asi dnes je? Proč musím platit za Franckovu chybu? Spálila mosty, jako bych za to mohl i já. Proč tohle mlčení, když jsme si byli tak blízcí? Říkala mi bráško.

Otvírám šatník. Franckovo oblečení je na svém místě tak, jak si ho uklidil. Tedy všelijak. Nestaral se o to, co má na sobě, spokojil se s třemi svetry a několika košilemi. Oblékání bylo pro něj utrpení. Pod jednou hromádkou jsem si hned něčeho všiml. Červené košile s velkým kostkovaným vzorem. Opatrně jsem ji rozložil. Věnoval mu ji Pierre, Cécilin bratr a jeho nejlepší přítel, přivezl mu ji z výletu do Skotska krátce před tím, než narukoval do armády. Jestlipak Franck ví, že byl Pierre v Alžírsku zabit pár dní před vyhlášením nezávislosti při zákeřném přepadení na hranicích s Tuniskem? Pochybuji o tom. Jeho krutá smrt a Franckova zrada už byly pro Cécile příliš.

Tu košili si vezmu taky, už jsem do ní určitě dorostl. Bude to takový dárek od Pierra. I Francka.

V peněžence jsem našel nadvakrát přeloženou stofrankovou bankovku. Chvilku mi trvalo, než jsem si vzpomněl, že si ji u mě schoval Saša,

když ho vezli na operaci zlomeného nosu v Cochinově nemocnici. Byla to taková jejich pověra, stará ruská tradice. Uložená bankovka byla dobrým důvodem, proč se probrat. Bohužel ani takové opatření nestačilo. Po operaci Saša zmizel z nemocnice a oběsil se v zadním sále Balta, kde se scházeli členové Klubu nenapravitelných optimistů. Jeho smrt mě odrovnala stejně jako to, že jsem si ničeho předem nevšiml. Vyčítám si, že jsem u něj nebyl, mohl jsem ho od takového konce odradit. Saša působil vyžile jako nějaký tulák, poslední dobou byl kost a kůže. Dlouho věřil, že se s bratrem usmíří, jenže Igor neustoupil, nedokázal Sašovi odpustit, že byl v SSSR tak horlivým komunistou, že zfalšoval tisíce fotografií a odstranil tak tisíce lidí z povrchu zemského. Když si jen vzpomenu, že jsem celé roky, co jsem je znal, vůbec netušil, že jsou bratři. V Klubu to všichni věděli, ale nikdo mi nic neřekl, o minulosti se tam nemluvalo. Ta byla příliš velké břímě. Jediné, co je doopravdy spojovalo, bylo to, že jsou naživu, že si zachránili kůži, když na poslední chvíli uprchli před stalinistickým terorem. Saša byl vlastně takovým odstrašujícím příkladem. A já nic neviděl, nic nepochopil. Jejich spory mi byly cizí. Jako z jiných časů.

Saša se na mě usmál, oslovil mě, vídali jsme se v Lucemburské zahradě a dlouze si povídali. Neutahoval si ze mě, když jsem mu ukázal své amatérské fotografie, dal mi pár dobrých rad, několik fotek dokonce vyvolal a vystavil v obchůdku v ulici Saint-Sulpice, kde pracoval jako laborant, jako jediný mě povzbuzoval v dalším snažení a dokonce mi přenechal svou leicu. Tu bankovku, kterou mi svěřil, když jsme se viděli naposled, jsem mu chtěl vrátit. Zašel jsem do květinářství v ulici Saint-Jacques, řekl jsem si o kytici za sto franků a květinář vytvořil nádherný barevný pugét z jiřin a náprstníků. Položil jsem ho na Sašův hrob na montparnasském hřbitově. Chvíli mi trvalo, než jsem ho v židovské části hřbitova našel, protože dřevěná náhrobní deska byla povalená. Očistil jsem ji a zasadil do země. Stál jsem dlouho před tou bezejmennou hromádkou hlíny a za všechno mu děkoval.

Každý den vyhlížím z balkonu pošťáka. Jakmile ho spatřím, běžím dolů. Čekám dopis od Camille. Strašně mi chybí. Připadá mi, jako

bych čekal už roky, ačkoli odjela teprve minulý týden. Musela totiž s rodiči podniknout aliju. Pár dní před maturitou navrhla, abychom utekli spolu, aniž by pořádně věděla kam, ale já si takovou šílenost netroufl udělat, neuvědomil jsem si, že není času nazbyt a že je to jediný způsob, jak zůstat spolu. Bylo to zoufalé řešení. Kam má člověk utéct, když je mu sedmnáct let? Daleko bychom se nedostali. A tak mi dnes nezbyvá než čekat, až mi dá znamení, každý den vyhlížím pošťáka a její dopis, ve kterém mi napíše, jak se má a kde bydlí, abych za ní mohl přijet. Když ale pomyslím na všechny ty překážky, které stojí mezi námi, připadám si ztraceně. Zbylo mi pár jejích fotek z Lucemburské zahrady, vyfocených poblíž fontány Medicejských bez jejího vědomí, protože se nechtěla fotit. Právě takové rozechvělé a neklidné tajné snímky jsou ty nejkrásnější.

Než Camille odjela do Izraele, věnovala mi na znamení lásky knihu, kterou si četla při našem prvním setkání a do které si stránku po stránce zapisovala poznámky. Bylo to *Jitro kouzelníků* s věnováním Bergiera a Pauwelse. Teď byla řada na mně, abych se do knihy ponořil a spojil se tak s Camille, abych každý den objevoval její postřehy, úvahy a otázky. A to přesto, že jsem byl značně skeptický ohledně existence mimozemské civilizace a jiných ezoterických blábolů, jež tohle autorské duo obhajovalo. Jenže když jsem chtěl po knize sáhnout, zjistil jsem, že v mé knihovničce nad postelí není. Byl jsem si jistý, že jsem ji tam dal, hledal jsem v celém pokoji, desetkrát jsem prohrabal šuplíky, skříně, poličky. *Jitro* prostě zmizelo. Matka na mě ohromeně hleděla: „Jestli sis toho nevšiml, v obchodě mám práce až nad hlavu a opravdu nepotřebuji ztrácet čas s takovými pitomostmi.“ Mladší sestra Juliette se zatvářila pobaveně: „Dal ses teď na magii?“ Vůbec jsem jí nevěřil, protože už dřív mi bez dovolení zabavila několik komiksů. Přestože protestovala, přistoupil jsem k důkladné prohlídce jejího pokoje, ale *Jitro* jsem nenašel. Byl jsem zoufalý. Nepřišel jsem pouze o knihu, ale o Camille.

Stále jsem očekával dopis od Camille, ale místo toho přišel v pátek 17. července dopis s hlavičkou ministerstva vnitra, ve kterém mě

vyzývali, abych se přihlásil na komisařství ve Vauquelinově ulici ohledně případu, který se mě týká. Dostat takové předvolání je děsivé, cítil jsem se matně provinile, a přitom jsem nevěděl, co si mám vyčítat. Zkusil jsem telefonicky zjistit podrobnosti, muž, který hovor přijal, neposkytoval informace po telefonu, ale navrhl mi sejít se krátce po poledni. S inspektorem Delaumem jsem se setkal už minulý týden, když po objevení Sašova oběšeného těla v zadním sále Balta přijela na místo policie. Tenhle policista ve věku něco málo po třicítce mi oznámil, že se jedná o rutinní systematický výslech pro pařížské státní zastupitelství za účelem objasnění okolností Sašovy smrti. Vypadal, že to chce mít rychle z krku, nabídl mi gauloisku, pootevřel okno, pak proložil čtyři listy s úřední hlavičkou třemi průpisovými papíry, všechno to vložil do psacího stroje a s cigaretou v ústech vyfukával dvěma prsty mou výpověď.

ÚRYVKY ZÁPISU Z VÝSLECHU

MICHELA MARINIHO:

... na dotaz vypovídá: Chodím do toho šachového klubu už pět let. Všiml jsem si, že se Sašou Markišem se nikdo z členů Klubu nebaví, ale nevěděl jsem proč. Když jsem se minulý týden dozvěděl, že Saša a Igor, jeden z pravidelných návštěvníků Klubu, jsou bratři, velmi mě to překvapilo. Oslovoval jsem Sašu křestním jménem, neznal jsem jeho příjmení. Ani jeden z nich se o jejich sourozeneckém vztahu přede mnou nezmínil. Nejprve jsem se přátelil s Igorem, ten mi bez dalšího vysvětlování radil, ať si na Sašu dám pozor, časem jsem se sblížil se Sašou, Igor mi to vyčítal a naše přátelství ochladlo. Igor cítil k Sašovi takovou nenávisť, že by člověka ani nenapadlo, že jsou bratři.

Na dotaz vypovídá: Saša i Igor utekli ze Sovětského svazu na začátku padesátých let, nechali tam své rodiny a od té doby o nich neměli žádné zprávy. Tenkrát byli ženatí, Saša měl syna, dneska mu musí být něco přes třicet, jeho druhá žena byla v době, kdy utekl z Leningradu, těhotná. Ale on o svém

dřívějším životě mluvil nerad. Igor, ten má syna zhruba v mém věku a o něco mladší dceru.

Na dotaz vypovídá: O Sašově minulosti jsem se dozvěděl taky minulý týden, netušil jsem, že zastával vysokou funkci u leningradské KGB a že proto ho členové Klubu tak nesnášeli. Saša byl samotář, vzdělaný člověk s velkým smyslem pro humor, znamenitě se vyznal ve fotografování a dal mi spoustu cenných rad ohledně focení.

Na dotaz vypovídá: Byl jsem svědkem několika sporů mezi Sašou a Igorem. Igor nechtěl, aby Saša chodil do Klubu, dvakrát nebo třikrát ho odsud rázně vyhodil, ale Saša se nedal a zkoušel to znovu, na nevráživost ostatních nehledě.

Na dotaz vypovídá: Byl jsem svědkem té jejich poslední rvačky. Vlastně to nebyla žádná rvačka, Igor mlátil Sašu do obličeje a po těle, já Igora chytil v pase. Nakonec jsem mu musel dát pěstí, aby přestal Sašu bít. Saša měl oteklý obličej, zlomený nos a rozseklý ret, nikdo mu nepomohl. Musel jsem ho odvést do Cochiny nemocnice, kde se o něj postarali.

Na dotaz vypovídá: Byl jsem u toho, když majitel Balta otevřel dveře do Klubu, dva dny předtím dal na dveře visací zámek, aby tam nikdo nechodil, protože se tam chystal dělat rekonstrukci. Jakmile otevřel, uviděli jsme oběšeného Sašu, okamžitě jsme mu chtěli pomoci, ale uvědomili jsme si, že už je ztuhlý a studený.

Na dotaz vypovídá: Nedokážu říct, jestli ty modřiny na Sašově obličeji jsou následkem střetu s Igorem, ke kterému došlo o dva dny dříve, nebo pozdějšího původu.

Na dotaz vypovídá: Saša se mi svěřil, že má obavy, protože jeho pokoj byl několikrát vykraden, ačkoli tam neměl nic hodnotného, neustále byl ve střehu, vždycky říkal, že náhoda neexistuje.

Inspektor Delaume zvedl hlavu od psacího stroje, podíval se do sešitu s kroužkovou vazbou, kam si předem poznamenal otázky, a zaváhal.

Drobná nervózní blondýnka s ofinou, která jí sahala centimetr nad kaštanově hnědé oči, s růžovými tvářemi a dolíčkem na bradě, mi přinesla espresso a já se jí zkusil důvtipně zeptat:

„Viděla jste dnes už Cécile?“

Bylo vidět, jak loví v paměti.

„Neznám žádnou Cécile.“

„Chodí sem často, je to učitelka.“

Zeptala se majitele, ten chtěl popsat, jak vypadá, ukázal jsem mu fotku, na které si Cécile čte knihu na okraji fontány Medicejských, ale její tvář mu nic neříkala, stejně jako číšníkovi, hráčům taroků nebo zákazníkům opřeným u baru.

„To je normální,“ uklidňovala mě servírka, když viděla, jak jsem rozmrzelý, „chodí sem spousta lidí. Je to vaše přítelkyně? Je hezká.“

„Jen kamarádka.“

Neměl jsem chuť bavit se o Cécile s neznámou holkou, otevřel jsem učebnici gramatiky, abych se pustil do vedlejších vět, ale všiml jsem si, že mi servírka čte přes rameno.

„Co to je?“

„Latina.“

„Vypadá to složitě. Chcete se stát knězem?“

„Musím jen v září složit zkoušku.“

„Abyste se mohl stát knězem?“

„Chci studovat klasickou literaturu.“

„To by byla škoda.“

Pokud chcete pracovat v tichu a klidu, rozhodně nedoporučuji Le Cadran de la Bastille, majitel tu hraje se štamgasty u baru hru 421 s kostkami a žetony, hlasitě komentují každý hod na hrací plato, přimlouvají se u boha hráčů v kostky – předpokládám Herma –, vykřikují, smějí se, sázejí se o panáka, pokřikují na hráče taroků v sále nebo na známé, kteří se k nim na pár kol připojili, zatímco druhá část osazenstva svádí boj u flipperu. K těm jsem se občas připojil, abych si na pět minut odpočinul od učení, často se to ovšem protáhlo, přičemž jsem nikdy nespouštěl jedno oko z ulice. Když nebyli v lokále zákazníci, sledovala hru i servírka a znalecky ji komentovala,

a tak jsem si pokaždé, když mi naprázdno proletěla kulička strojem, vysloužil několik jízlivých poznámek.

„No jo, vy jste fakt levej.“

„Nemám na to hlavu.“

„Já jsem Louise. Dáme si jednu hru?“

Sáhla do kapsy u černé barmanské zástěry, vhodila do otvoru dvě mince a nastavila na počítadle dvě hry.

„Začínám?“

Na odpověď nečekala, postavila se k flipperu, vytáhla míček a prudkým úderem dlaně ho vystřelila. Po pár vteřinách neměl nikdo pochyb: Louise byla přebornice. Přišli se podívat i zákazníci od baru, stáli jsme tam jako kůly v plotě, s pusou dokořán jsme sledovali, jak žongluje, přihrává si, zesiluje a tlumí úder, posílá míček, kam potřebuje, jako kdyby se strojem tančila, s lehkostí ho vede, nestrká do něj, sbírá maximum bodů a počítadlo se může rozskočit. Velmi rychle vyhrála bonusovou hru zdarma. Zahrála krátký míč, podržela ho, zamířila na super bonus a lhostejně ho trefila, stroj se rozdrncel, Louise natukala dvě extra hry. Nenuceně pokračovala ve své zábavě, když jsme ze sálu uslyšeli hlas nějakého zákazníka, který ji volal a ptal se, jestli je v tomhle bistru nějaká servírka, nebo se má obsloužit sám. Louise od hry odešla, já to po ní převzal, ale míček jsem okamžitě ztratil.

Vrátil jsem se na své místo na zahrádce, pozorně jsem si prohlédl dav chodců v naději, že se stane zázrak, ale Cécile se neobjevila. Možná odjela někam daleko z Paříže a vrátí se až v září? Kdo jí do téhle kavárny mohl telefonovat? Marně jsem přemýšlel, jak jinak bych ji mohl najít. S úderem páté hodiny už mě brněly nohy a byl jsem rád, že odcházím. Na dvorcích a ve slepých uličkách se řemeslníci činili nad svými výrobky, váhal jsem, jestli jim mám ukázat Cécilinou fotografii, ale tím jsem se mohl jedinečně tak zesměšnit. Šel jsem až ke stanici Faidherbe-Chaligny, zabloudil jsem ve spletitých uličkách, až jsem se nakonec ocitl před věznicí La Roquette, znovu jsem se vydal směrem k Bastille, když tu jsem na jedné křižovatce uslyšel: „Hej, Micheli!“ a strnul jsem. Otočil jsem se na místě a ve dveřích jedné kavárny v ulici de la Roquette jsem uviděl Louise. „Kam jsi zmizel? Pojd', seznámím tě s kamarády.“

Měl jsem pocit, jako bych se zničehonic ocitl v nějakém filmu z padesátých let, ve *Vězeňském rocku*, v *King Creole* nebo podobném braku s Elvisem, kterého Louisini kamarádi napodobovali koženými křiváky s cvočky, ohrnutými džíny a naondulovanými ofinami. Já bych si svým obyčejným vzezřením vysloužil leda tak opovržení a posměch, ale měl jsem to štěstí, že mě přivedl význačný člen party, to byla nezbytná propustka, i když ne dostačující. Přijetí se mi dostalo, až když jsem všem objednal pívko. A pak si Louise všimla, jak jsem přešel rukou po hraně stolního fotbálku, a navrhla, ať si zahrajeme.

„Umíš hrát?“ zeptal se Claude, hubený dlouhán s hranatými licousy na tvářích, a mně se vůbec nelíbil jeho škodolibý úsměv.

Už několik měsíců jsem nedržel tyče v ruce, vytvořili jsme dvojice, Louise se spontánně postavila vedle mě do obrany a podle toho, jak lehce točila se svými panáčky, mi bylo jasné, že za ně umí vzít. Stůl obklopili diváci a těšili se, že uvidí, jak krokodýli rozcupují obětní beránky. Claude se postavil naproti mně do branky a za spoluhráče si vybral stěhováka, kterému z krátkých rukávů košile vylézaly nafouklé bicepsy, na předloktích měl vytetované plachetnice. Byl svalnatý, ale ne zrovna rychlý, snadno jsem ho obešel, zastavil jsem míč, abych otestoval Claudovu odolnost, byl to nervák, hned startoval, přihrál jsem si několikrát jedním panáčkem sem a tam, Claude se sotva hnul a už dostal první gól, tvářili jsme se jakoby nic, stejně jako při dalších sedmi gólech, kdy už bylo jasné, že dostanou nakládačku. Zakončil jsem to pinckem, jen to mlasklo. Claude si zachránil tvář, když střelil poslední gól z obrany, byla to moje chyba, protože jsem nevykryl střed stolu.

„Dáme si odvetu? Teprve jsme se rozehráli,“ navrhl Claude.

Na nic nečekal, vhodil do stolu další minci. Na straně protivníka bylo cítit zaváhání, Claudův spoluhráč se totiž zeptal, jestli se nevymění. Claude to ale odmítl rázným zavrtěním hlavy. Udělal chybu, protože dostali znovu na frak. Nekomentovali jsme to, vítězství jsme přijali skromně a odmítli jsme hrát proti dalším hostům. Šli jsme k baru dopít pivo. Stěhovák se jmenoval René a měl stisk jako svěrák.

„Hraješ dobře, ale ještě to vyrovnáme. Co vlastně děláš?“

„Z Michela bude kněz,“ odpověděla za mě Louise a vyprskla smíchy.

„Učím se latinu.“

„Studuješ na kněze?“ zeptal se Claude. „Znám jednoho faráře sympatáka, co jezdí na nortonu.“

Toho dne jsem se s partou od Bastily skamarádil a dostal od nich posměšnou přezdívku monsignor. Claude a René museli odjet do tržnice Les Halles, po nocích tam pracovali v pavilonu sedm, kde se prodávalo ovoce a zelenina.

„Moc už se s ním nevidáme, ale pokud náhodou potkáme Jimmyho, co mu máme říct?“ zeptal se Claude Louise.

„Řekni mu, co chceš.“

Když odešli, už už jsem se chtěl Louise zeptat, ale ovládl jsem se, neznali jsme se zas tak dobře.

„To je můj ex, vlastně jsme pořád tak trochu spolu,“ vysvětlila mi předvídavě. „Jsou věci, který nechápe, myslí si, že může všechno, protože byl můj první... Hele, kolik ti vlastně je?“

„Kolik bys řekla?“

„Nevím, vypadáš mladě.“

„A tobě?“

„Dvacet dva.“

„Tak já jsem prostě jen o trochu mladší než ty.“

Louise zaváhala, já nasadil uvolněný výraz a ona se s mojí odpovědí spokojila. Tvářila se dál trochu zaraženě a měřila si mě ze strany pohledem: „Moc jsem nepochopila, co teda děláš.“ Sedli jsme si na lavici v zadním sále, z druhé strany uličky si tiše povídal starší pár. Louise mi nabídla gauloisku, já objednal dvě piva a vysvětlil jsem jí to. Tedy, snažil jsem se. Ona mi zároveň převyprávěla svůj příběh. Nebylo vůbec divu, že jsme se tak těžko dorozumívali, pocházeli jsme totiž z tak vzdálených světů, že se musela sejít spousta překvapivých náhod, aby se naše cesty zkřížily. Do té doby jsem nepoznal žádnou holku, která by tak spontánně jako Louise odhalovala svůj osobní život, její tajná komnata se otevírala všem na potkání. Lidé zavírají své city a duševní stavy pod zámek slušného vychování, jako by zamykali cennosti do trezoru, a drží si tak stranou svých citů ty, které mají rádi, jenže tahle ohleduplnost nás od sebe ve výsledku jen vzdaluje. Chráníme si své

tajemství, nesvěřujeme se, pěstujeme si mlčenlivost jako nějaké náboženství, a bezděčně tak sdílíme Brassensovu myšlenku, že odhalit srdce nebo zadek vyjde nastejno. Louise tenhle stud neznala, okamžitě a bez rozmyslu ukazovala své soukromí, jako bychom se znali odjakživa.

Narodila se na předměstí Troyes do rodiny dělníků pracujících v pletářském průmyslu a z jejího vyprávění jsem měl pocit, že do jejího kraje, čtvrti, ulice i továrny by býval mohl Zola bez větších úprav zasadit hned několik svých románů. Sedm sourozenců, otec panovačný ochlasta, matka ztrhaná prací, poddajné sestry, které si nechají příliš brzy udělat děti, omezení bratři, podle nichž péči o děti a všechnu dřinu v domácnosti zastanou ženy, takže oni nemusí hnout prstem. Louise nastoupila do továrny ve čtrnácti letech jako třídička, musela být poslušná a nechat sebou vláčet z místa na místo, stále hůř a hůř snášela šikanu ze strany rozkazovačských kolegů, ale hlavu nesla dál zpříma, zapřísáhla se, že nebude stejná jako její matka a sestry, odmlouvala mistrovi, hrdě se bránila, když o ní říkali, že je nevychovaná, provokovala otce i bratry a o panenství přišla ve čtrnácti letech kdesi za stadionem. V šestnácti odešla pryč s Jimmym, přestože byli rozhádaní kvůli tomu, že se vyspala s jeho nejlepším kamarádem, odjeli vlakem do Paříže a svou rodinu už roky neviděla. S Jimmym to byla ze začátku idylka, skvěle si rozuměli po tělesné stránce, v posteli kolikrát zůstali celou sobotu i neděli, jenže časem se z něj stal podobný otrava, jako byl jeho starší bratr. Nesnesla, aby jí poroučel.

Ona si bude dělat, co chce.

„Proč bych nemohla být stejně svobodná jako on? Protože jsem holka? Zaspal dobu, dneska jsme v roce 1964, u mě teda rozhodně nepochodí.“